

**MAGYAR NYELV
ÉS IRODALOM****EMELT SZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA****2006. február 20. 8:00**

Az írásbeli vizsga időtartama: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Ossza be a 240 percet úgy, hogy minden feladatra legyen elég ideje!

Figyeljen a feladatokban adott szempontokra!

Építse be mondanivalójába ismereteit, olvasmányélményeit! Fogalmazzon meg önálló véleményt!

Gondosan szerkessze meg fogalmazását, és ügyeljen a helyesírássra! Ha bizonytalan, használja a helyesírási szótárt!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor

Olvassa el figyelmesen a szöveget, majd válaszoljon a kérdésekre!

Balassi Bálint:

Negyvenhetedik

Item inventio poetica:*

Az ő szerelmének örök és maradandó voltáról

Csak búbánat nótájára

Idővel paloták, házak, erős várak, városok elromolnak,
Nagy erő, vasztagság**, sok kincs, nagy gazdagság idővel mind elmúlnak,
Tavaszi szép rózsák, liliom, violák idővel mind elhullnak,

Királi méltóság, tisztesség, nagy jószág*** idővel mind elvesznek,
Nagy kövek hamuvá s hamu kősziklává nagy idővel lehetnek,
Jó hírnév, dicsőség, angyali nagy szépség idővel porrá lesznek,

Még az föld is elagg, hegyek fogyatkoznak, idővel tenger apad,
Az ég is béborul, fényes nap setétül, mindennek vége szakad,
Márvánkőben metszett írás kopik, veszhet, egy heliben más támad,

Meglágyul keménség, megszűnik irigység, jóra fordul gyűlölség,
Istentül mindenben adatott idővel változás s bizonyos vég,
Csak én szerelmemnek, mint Pokol tüzének nincs vége, mert égten ég.

Végzetetlen voltát, semmi változását szerelmemnek hogy látnám,
Kiben Juliátul, mint Lázár ujjátul****, könnyebbségemet várnám,
Ezeket úgy írák, és az többi után Juliának ajánlám.

* Ez is versszerző találmány (latin)

** Erősség

*** Erény

**** Lázár ujja: Evangéliumi példázat a gazdagról, aki halála után a pokolra jut és a szegény Lázárról, aki a mennybe kerül. A pokol tüzében égő gazdag ekkor könyörög Ábrahámhoz, legalább azt engedje meg, hogy Lázár az ujja hegyével csöpöpentessen neki egy kis vizet. (L. Lukács 16, 24.)

*Balassi Bálint
(1554–1594)
költő*

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. Balassi Bálint verseihez írt előszavában a tanítvány-költőtárs Rimay János így értékelte mesterét: „[...] nem tagadhatni, hogy mint az sas több apró madarak előtt, úgy ő minden magyar elméjek előtt az magyar nyelvnek dicsősége...”

a) Igazolja Rimay állításának jogosságát! Vegye figyelembe, hogy az idézet Balassi költészettörténeti jelentőségére vonatkozik! Válaszában legalább öt elemet említsen!

.....

.....

.....

.....

.....

5 pont	
--------	--

b) Nevezzen meg – Rimayn kívül – három „apró madarat”, Balassi-kortárs alkotót a magyar irodalomból!

.....

.....

.....

3 pont	
--------	--

2. Állapítsa meg a költemény verselését! Nevezze meg és írja le a strófaszerkezetet!

A strófaszerkezet neve:

A sorok leírása:

.....

4 pont	
--------	--

3. Értelmezze a költemény egészének ismeretében az utolsó versszak bibliai ihletésű hasonlatát! („Kiben Juliátul, mint Lázár ujjátul, / könnyebbségemet várnám”)

(A bibliai történet szerint a Pokol tüzében szenvedő bűnös gazdag ember könyörög Ábrahámhoz: „Küldd el Lázárt, hogy ujja hegyét vízbe mártva hűsítse a nyelvem.” (Lk 16, 24))

.....

.....

.....

.....

.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. A költemény címe alatt nótajelzés szerepel. Jellemezze tömören, címszavakkal a dallamvers és a szövegvers viszonyát Balassi költészetében!

.....

.....

.....

.....

4 pont	
--------	--

5. A Balassi-vers zárósortát idézzük:

Ezeket úgy írák, és az többi után Juliának ajánlám.

Mi a szerepe a zárlatnak? Válaszában vegye figyelembe a költemény sorszámát is! (Lásd a költemény címének első sorát!)

.....

.....

.....

.....

4 pont	
--------	--

6. Készítse el a költemény retorikai-szerkezeti felépítésének vázlatát!

.....

.....

.....

.....

.....

5 pont	
--------	--

7. Nevezzen meg három, a versben található alakzatot!

.....

.....

.....

3 pont	
--------	--

8. A költemény címzettjéhez korábban Anna néven születtek versek. Mi indokolja a névváltoztatást? Válaszában két összetevőt említsen!

.....

.....

.....

.....

2 pont	
--------	--

9. Balassi önmagát Vénus és Mars fiaként jellemezte. Vajon miért? Mennyiben tartja helytállónak az énképet? Legalább három érvel és művek említésével indokolja választát!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Egy mű értelmezése

Értelmezze Radnóti Miklós költeményét! Elemzésében vizsgálja meg, miként szervezi a gondolatmenetet, illetve jellemzi a lírai én és a világ viszonyát az allegória mint költői kép!

Radnóti Miklós: *Gyökér*

A gyökérben erő surran,
esőt iszik, földdel él
és az álma hófehér.

Föld alól a föld fölé tör,
kúszik s ravasz a gyökér,
karja akár a kötél.

Gyökér karján féreg alszik,
gyökér lábán féreg ül,
a világ megférgesül.

De a gyökér tovább él lent,
nem érdekli a világ,
csak a lombbal teli ág.

Azt csodálja, táplálgatja,
küld néki jó ízeket,
édes, égi ízeket.

Gyökér vagyok magam is most,
férgesek között élek én,
ott készül e költemény.

Virág voltam, gyökér lettem,
súlyos, sötét föld felettem,
sorsom elvégeztetett,
fűrészsír fejem felett.

*(Lager Heidenau, Žagubica fölött a hegyekben,
1944. augusztus 8.)*

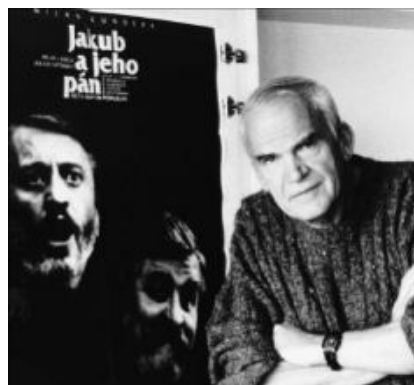
*Radnóti Miklós
(1909–1944)
költő, műfordító*

Reflektálás egy (kor)jelenségre

Olvassa el az alábbi véleményt a tömegmédia szerepéről és hatásáról! Milyen jelenségek igazolhatják a megállapítást? Milyen törekvések fékezik, ellenpontozzák a tömegmédia térnyerését? Reflektálásában – pró és kontra – két-két nyelvi-kulturális jelenség, tendencia bemutatásával fejtsse ki állásfoglalását!

„Az egész kultúra egyre inkább a mass média [tömegmédia] kezére jut, s az, minthogy a földgolyó történetének egységét kívánja szolgálni, fokozza a redukciót és egy adott irányba vezet, az egész világon ugyanazokat a kliséket terjeszti el, vagyis azokat, amelyeket vélhetően minél több ember, az egész emberiség elfogad. Nem sokat számít, hogy a tömegkommunikáció különböző orgánumaiban különböző politikai érdekek nyilatkoznak meg. A felületi különbség mögött közös a szellem.”

(Milan Kundera: *A regény művészete*)

*Milan Kundera (1938-)
cseh-francia író, esszéíró*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15 pont	
---------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		Maximális pontszám	elért pontszám
I. Nyelvi, irodalmi, műveltségi feladatsor		40	
II. Szövegalkotási feladatok	egy mű értelmezése	25	
	érvelő szöveg	20	
	gyakorlati szövegfajta	15	
Levonások	helyesírási hibák	15	
	írás kép	3	
ÖSSZESEN:		100	

javító tanár

		elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Nyelvi, irodalmi, műveltségi feladatsor			
II. Szövegalkotási feladatok	egy mű értelmezése		
	érvelő szöveg		
	gyakorlati szövegfajta		
Levonások	helyesírási hibák		
	írás kép		

javító tanár

jegyző